

Utdanningsdirektoratet

Postboks 9359 Grønland
0608 Oslo

Deres referanse

Deres dato

Vår referanse

2025/6108

Vår dato

29.09.2025

Svar på høring - tre forskrifter til tilskuddsordninger for kompetanseutvikling

Vi viser til brev datert 19. mai 2025 om høring om forskrifter til tre tilskuddsordninger for kompetanseutvikling i barnehage, grunnskole og videregående opplæring. Universitetet i Bergen (UiB) har valgt å gi høringsuttalelse til alle tre forskriftene. Høringsuttalelsen er strukturert etter de fire overordnede spørsmålene som Utdanningsdirektoratet har stilt til forslagene til forskrift. Avslutningsvis har vi inkludert kommentarer og innspill til hver av de tre forskriftene.

Legger de tre forskriftene til rette for å kunne se ordningene i sammenheng ved planlegging av kompetanseutvikling?

UiB er positiv til forslaget om et helhetlig system der de tre tilskuddsordningene ses i sammenheng og kan forsterke hverandre. Samtidig mener vi at det er uklart hvordan de tre ordningene skal ses i sammenheng, og hvordan dette skal følges opp i praksis. Her ville en ytterligere konkretisering og tydeligere plassering av ansvar for å følge dette opp, være hensiktsmessig.

UiB mener at begrepet «kollektiv kompetanseutvikling» fungerer godt i forslagene til forskrift. Begrepet tydeliggjør sammenhengen så vel som forskjellene mellom kollektiv og individuell kompetanseutvikling i det nye systemet. Vårt inntrykk er at dette kommuniserer bedre enn det tidligere brukte begrepet «lokal kompetanseutvikling».

I forskriften åpnes det opp for at «andre relevante kompetansemiljøer» enn UH-miljøer kan inngå samarbeid gjennom tilskuddsordningene. Det er uklart i forskriftene hvilke kompetansemiljøer det her er snakk om, og om formuleringen i forskriften også kan åpne for samarbeid med kommersielle aktører. UiB mener at en slik utvidelse av samarbeidet bør unngås for å kunne ivareta og sikre kvalitet i samarbeid med eventuelle andre kompetansemiljøer. Derfor er vårt konkrete forslag at «og andre relevante kompetansemiljøer» fjernes i de paragrafene som er knyttet til tildeling av midler.

Postadresse

Universitetet i Bergen
Universitetsledelsen
Postboks 7800
N-5020 BERGEN

E-post:

post@uib.no

Organisasjonsnummer

874 789 542

Saksbehandler

Telefon: 55212270

Mobil: 91704852

E-post: Vigdis.Berg@uib.no

Mens det er presisert at samarbeid i partnerskap også skal bidra til å styrke lærerutdanningen, er det ikke tilsvarende krav når det gjelder skoleeieres samarbeid med «andre relevante kompetansemiljøer», og det er heller ikke krav om partnerskapssamarbeid. Dette åpner for at skoleeier kan inngå avgrensede avtaler med enkeltaktører, uten å se feltet som helhet som et gjensidig partnerskapsområde. Her er det også en fare for at oppdrag blir lagt ut på anbud, noe som bør unngås, både fordi det er ressurskrevende og fordi det står i motstrid til det doble formålet som ligger til grunn for partnerskapstankegangen.

Vi noterer oss at både begrepene «partnerskap» og «samarbeid» brukes i retningslinjene, og der begrepet «samarbeid» fremstår som mindre forpliktende enn partnerskapsbegrepet. Begrepsbruken her er noe uklar, og bør presiseres. UiB mener begrepet «partnerskap» bør brukes konsekvent i forskriften heller enn «samarbeid». Partnerskapsbegrepet er godt innarbeidet, og det er investert mye i å få en felles forståelse hos skoler, skoleeiere og i lærerutdanningsinstitusjonene av hva partnerskap innebærer i denne konteksten. Et vellykket samarbeid er i alle de tre tilskuddsordningene er kjennetegnet av et langvarig samarbeid mellom partnere preget av likeverdighet, forutsigbarhet, forståelse av hverandres kunnskapsformer og gjensidighet.

Det doble formålet bør i større grad synliggjøres i forskriftene ved at det eksplisitt stilles krav om at den kollektive kompetanseutviklingen også skal styrke lærerutdanningen og andre utdanninger som er inne i ordningene. For UiB er det viktig at samarbeidet om kollektiv kompetanseutvikling primært foregår mellom UH-institusjoner og praksisfeltet med tanke på den muligheten som dette gir universiteter og høyskoler til å styrke og utvikle samarbeidet med partnerskoler, noe som igjen bidrar til høyere kvalitet i utdanningen til våre lærerstudenter.

Gir forslaget til forskrift rom for lokal tilpasning i og på tvers av ordningene?

UiB mener at forslaget til forskrift gir rom for lokal tilpasning i og på tvers av ordningene. Vi mener likevel at forskriften om tilskudd til videreutdanning bør åpne for at både tilskuddet og barnehage- og skoleeiers egenandel kan dekke studieavgift, jfr. kommentarer under knyttet til den forskriften. Dette vil gi mer fleksibilitet og større rom for lokal tilpasning.

Er forslaget til forskrift og tildelingskriterier tydelig nok formulert til å ivareta medbestemmelse på en god måte?

UiB mener at det er tilstrekkelig at forslaget til forskrift slår fast at medbestemmelse skal ivaretas etter hovedavtalens bestemmelser.

Er forslaget til forskrift tydelig nok formulert til å ivareta ulike målgrupper på en god måte?

UiB mener at det er tydelig nok formulert hvem som inngår i målgruppene for ordningene.

Kommentarer til forskrift om kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole

UiB støtter forslaget om forenkling av nåværende ordninger.

Vi støtter også at statsforvalteren har forvaltningsansvaret i denne ordningen, og at dette er med på å sikre at det ikke blir store forskjeller i forvaltningen av ordningen på tvers av kommuner og private skoleeiere. Samtidig er det viktig at styrkingen av statsforvalterens rolle i ordningen innebærer at det må være tydelige kriterier for vurderinger og hva som prioriteres.

Hva som ligger i «andre kompetansemiljøer» må presiseres, jfr. tidligere kommentarer knyttet til dette.

Kommentarer til forskrift om kompetanseutvikling i videregående opplæring

UiB støtter at det nå etableres en egen ordning for videregående opplæring, og at denne innbefatter alle de eksisterende ordningene rettet mot videregående skole. Dette gir alle involverte parter en bedre mulighet til å se hele opplæringen i sammenheng, og også gjøre nødvendige prioriteringer.

Fylkeskommunen har en viktig rolle som regional utvikler. Det er derfor forståelig at ansvaret for kompetanseutvikling i videregående opplæring ses i sammenheng med denne rollen.

For UiB aktualiserer likevel dette behovet for å understreke betydningen av at partnerskapsbegrepet ikke svekkes, men styrkes i forskriften. Selv om fylkeskommunen har en ledende rolle når det gjelder å definere og kartlegge kompetansebehovet som tiltakene i den kollektive kompetanseutviklingen skal møte, ønsker UiB at retningslinjene enda tydeligere presiserer at kompetansemiljøene skal være med i hele prosessen, slik det står i gjeldende forskrift. For UiB er det viktig at felles analyser og dialog om kompetansebehov i partnerskapet danner grunnlaget for en langsiktig plan.

Kommentarer til forskrift om tilskudd til videreutdanning

I det nye systemet får fylkeskommunene en viktigere rolle. De blir tilskuddsmottakere og får ansvar for tildeling av midler, planlegging og gjennomføring. UiB ser at det er gode grunner til en slik organisering. Samtidig gjør det at administrasjonen av videreutdanningstilbud med et nasjonalt nedslagsfelt blir mer krevende. UiB forvalter digitale videreutdanningstilbud for lærere i språkfagene fransk, spansk og tysk. For disse fagområdene vil det finnes lokale behov i alle fylker i Norge, men ikke lokale tilbydere. UiB har i lang tid hatt en slik rolle for disse fagene, til en viss grad sammen med enkelte andre tilbydere. For vår del kan det derfor bli nødvendig å etablere kontakt med hver fylkeskommune i landet, med mindre man får til en god nasjonal koordinering og arbeidsdeling. Alternativet vil være å etablere en forvaltningsordning for fag med nasjonale nedslagsfelt av denne typen, som ligner på den man har eller foreslår for samiske fag.

UiB mener at langsiktighet og forutsigbarhet er avgjørende for at universiteter og høyskoler skal kunne bidra til å styrke kompetansen til lærere og ansatte i andre yrkesgrupper gjennom studiepoenggivende og forskningsbasert videreutdanning. Vi mener derfor at det bør åpnes for flerårige tildelingsmodeller, slik at kommuner og fylkeskommuner kan planlegge langsiktig og inngå forpliktende og gjensidig utviklende partnerskap med universiteter og høyskoler.

UiB mener også at en grunnleggende svakhet ved det nye helhetlige systemet er at det er innrettet på en måte som trolig vil virke konserverende på den tilbudsstrukturen som finnes i dag (og som danner grunnlaget for de øremerkede bevilgningene til universiteter og høyskoler i de kommende årene). Det er uklart hvordan nye videreutdanningstilbud (innenfor fagområder som barnehage- og skoleeiere har behov for) kan finansieres, og hvordan det skal stimuleres til nyutvikling innenfor det nye helhetlige systemet. UiB mener derfor at forskriften bør åpne for at både tilskuddet og barnehage- og skoleeiers egenandel kan dekke studieavgift i tillegg til utgifter til deltakernes permisjon med lønn for å delta på videreutdanning. Hvis et universitet skal utvikle et nytt videreutdanningstilbud i partnerskap med en skoleeier basert på et definert kompetansebehov, må det være mulig for skoleeier å finansiere et slikt tilbud gjennom å dekke studieavgift for deltakerne. UiB mener at denne muligheten må gjøres eksplisitt i forskriften. Det vil styrke

barnehage- og skoleeiers lokale handlingsrom og fleksibiliteten til å utvikle nye tilbud som det ikke er rom for å finansiere gjennom øremerkede bevilgninger i årlige tildelingsbrev til utdanningsinstitusjonene.

Kortsiktige tildelinger gjør det også vanskelig å etablere stabile og gode ordninger for ansettelser. Dette kan slå negativt ut både for motivasjonen for disse tilbudene i fagmiljøene og på kvaliteten på lærerkreftene som universitetene og høyskolene har tilgjengelig. Én side av dette er at det vanskeliggjør styringen av ressursbruk og øker risikoen for at institusjonene må ty til midlertidige ansettelser. En like viktig side er at det gjør det utfordrende å utvikle gode faglige tilbud (fordi man ikke vet hvor lenge man vil ha finansiering) og å gjøre dem kjent blant målgruppene. UiBs erfaring er at det tar tid å skape oppmerksomhet rundt de tilbudene vi har.

Mangelen på insentiver til nyutvikling i det nye systemet blir ytterligere forsterket av at Kunnskapsdepartementet i tildelingsbrevene til utdanningsinstitusjonene stiller krav om at videreutdanningene for lærere (som finansieres av tildeling over kap. 226, post 22) ikke skal rapporteres som egenfinansierte og inngå i grunnlaget for resultatbasert uttelling. På den måten fjernes insentivene for å ta opp flere studenter enn det som danner grunnlaget for de øremerkede bevilgningene og for å utvikle nye tilbud som treffer behovene til barnehage- og skoleeier og har et bredt grunnlag for rekruttering.

Det er helt avgjørende at det finnes økonomisk kapasitet til å videreutvikle studietilbudene fortløpende, slik vi gjør for de ordinære studietilbudene ved universitetet. Både avgrensningen når det gjelder mulighet for å bruke midler til studieavgift og det at videreutdanning finansiert av Kunnskapsdepartementet ikke gir studiepoenginntekter for UH-institusjonene undergraver mulighetene for faglig nyutvikling. Vi får ikke insentiver til å ta opp flere studenter enn det som har fått støtte fra skoleeier eller til å planlegge tilbud som kan skaleres opp.

Med vennlig hilsen

Margareth Hagen
rektor

Tore Tungodden
universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrifter.